

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Rahoitusjärjestelmällä tulisi olla koulutuksen järjestäjän tehtävää tukeva ja vakauttava vaikutus. Rahoituksen tason tulisi olla myös riittävästi ennakoitavissa. Uuden ammatillisen koulutuksen myötä painotettua asiakaslähtöisyyttä eli opiskelijan oikeuksia saada osaamista ei saa vaarantaa opetushallintoon liittyvien toimintojen monimutkaisuudella saati rahoituksen pienentämisellä. Kustannusryhmäkohtaisten painokertoimien kokonaisvaikutus voi olla neutraali useimmilla koulutuksen järjestäjillä, mutta kustannusryhmän 4 painokertoimen laskeminen vaarantaa mm. luonnonvara-alan toiminnan ja kehittymisen.

Toimintaympäristö-, kone- ja laitetarpeita vaativien koulutusten järjestämismahdollisuudet on turvattava. Esimerkiksi luonnonvara-alan oppilaitokset ovat tulevaisuuden hiilineutraaliudessa ja ilmastonmuutokseen vaikuttamisessa eturintamassa, ja nämä toiminnat on turvattava riittäväällä rahoituksella. Pienentyvällä rahoituksella ei voida kouluttaa tavoitteiden mukaisten tulevaisuuden osaajia. Tulevaisuuden osaamisessa tarvitaan eturivin kouluttajia erityisesti at- ja eat-koulutuksissa, mikä nostaa opetustoiminnan kustannuksia.

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

Uuden ammatillisen koulutuksen alkuvaiheessa on esitetty malli joustavasta ja yksilölliset opintopolut mahdollistavasta opetustoiminnasta on jäänyt huomioimatta. Heinäkuun opiskelumahdollisuuden poistaminen haittaa opintojen toteutusta eri aloilla, erityisesti kesäkaudesta riippuvaisia luonnonvara-alan koulutuksia. Heinäkuun poistaminen vaikuttaa muillakin aloilla, joissa on mahdollisuus työpaikalla oppimiseen jaksoihin kesäkaudella. Mahdollinen kuukauden loma on pystyttävä pitämään muualla, jos henkilökohtaiseen osaamiseen kehittämissuunnitelmaan on suunniteltu lomajakso.

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

Kustannusryhmän 4 painokertoimen pienentäminen on uhka kustannusryhmään sisältyvien koulutusten järjestämiselle. Kerrointa ei tule pienentää. Ryhmään kuuluu useita oppimisympäristöiltään haastavia sekä teknologiapainotteisia tutkintoja. Koulutuksissa on pystyttävä antamaan riittävä osaaminen jo oppilaitoksessa, että opiskelijat voivat siirtyä työelämäjaksoille. Lisäksi useissa ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on tarvittava apuna ulkopuolisia asiantuntijoita, joiden kustannustaso on normaalia opetushenkilöstöä korkeampi. Koulutusten vaatimat investoinnit tulee jatkossa saada rahoitettua opetustoiminnan rahoituksella. Lähiaikojen investointitarpeet ovat kasvaneet ja niiden rahoitusjärjestelyt ovat erittäin haasteellisia.

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

Majoituksen korotuskertoimien tulee olla sillä tasolla, että erityisesti huonojen julkisten liikenneyhteyksien alueilta tulevat ja majoitusta tarvitsevat opiskelijat pystytään majoittamaan.

Huomiot tutkintotyyppikertoimista

Uuden ammatillisen koulutuksen toimenpiteiden vuoksi koulutuksen järjestäjät ovat tehneet monia opetuksen tehokkuuteen ja talouteen liittyviä opetusjärjestelyitä. Näissä järjestelyissä on yhdistetty eri tutkintotyyppien opiskelijoita. Osa kustannuksista ei ole kohdistunut oikeisiin kohtiin.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kertoimien pienentäminen uhkaa näiden koulutusten järjestämistä. Koulutuksia voi jäädä kokonaan toteuttamatta, koska rahoitus ei riitä niiden toteuttamiseen ja näin osalla ammattialoista voisi syntyä entistä suurempi työvoimapula, joka estää yritysten kehittymisen.

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

Esitetty yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisen malli järkevä.

Muut huomiot

Koulutuksen järjestäjän vastuu työelämäpalautteen järjestämisessä on liian suuri siihen nähden, miten palautteen antoon käytännössä on mahdollisuuksia vaikuttaa. Käyttöön otettu palautejärjestelmä on osoittautunut hyvin epävarmaksi. Työelämäpalautteen osalla on käynyt ilmi, ettei yritykset ole saaneet tietoa työelämäpalautteen toteutuksesta ja heille kohdistuvasta palautteen antamisesta ennen oppilaitoksen yhteydenottoa. Onko työelämäpalautteen suunnittelussa oltu ylipäänsä yhteydessä eri toimialojen yrityksille, tai julkisen sektorin työpaikoille keskustellen siitä, mitä vaatimuksia järjestelmä asettaa työpaikoille? Työelämäpalautte työllistää työpaikkoja uudella tavalla ja kiireestä, tai muista syistä johtuvista syistä ei oppilaitoskaan voi velvoittaa yrityksen henkilöä vastaamaan hänelle tulleeseen kyselyyn. Miksi oppilaitos joutuu kärsimään mahdollisesta rahoituksen pienentymisestä, jos yrityksessä ei kerta kaikkiaan pystytä ajanpuutteen tms. kiireen vuoksi vastaamaan?

Kesällä 2021 käyttöön otettu työelämäpalautejärjestelmä on osoittautunut jo hyvin monimutkaiseksi, ja työelämän vastaaminen on jäänyt hyvin ohueksi – mikä tulee vaikuttamaan rahoitukseen kaikilla aloilla. Työelämäpalautteen vaikuttavuutta rahoitukseen tulee ehdottomasti siirtää siihen saakka, kunnes on todettu palautteenantojärjestelmä toimivaksi.

Rahoitukseen liittyvien toimintojen ja tiedonkeruun toteutettavuutta ja toteutusta tulisi selvittää. Rahoitukseen liittyvät määräykset tulisi suunnitella siten, että niihin liittyvät järjestelmät toimivat ja että koulutuksen järjestäjä voi paneutua tehokkaasti itse perustehtäväänsä.

Janhonen Juha
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä